

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

<p>Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel. Felfizetési ár egy negyedévre 1 fnt 25 kr., félévre 2 fnt 50 kr.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné úrú házában, hová a kéziratok címzendők.</p>	<p>Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.</p>
---	--	---

Egy év közigazgatása.

Szentes, 1890. június 8.

Innen-onnan egy éve, hogy vármegyénkben a főispánválság bekövetkezett és a királyi kegy és kormánybizalom, a nyugalomba vonuló volt főispán, *Pónay Lajos* helyére *Zsilinszky Mihály* volt orsz. képviselőt emelte vármegyénk főispáni székebe.

Egy év az ember életében nagy idő, de népek, nemzetek, sőt vármegyék életében is alig jöhet számításba, ha csak nagy horderejű, történelmi nevezetességű események nem öröklítik meg emlékéit a történelem érc tábláin.

S ha e szempontból tekintünk vissza *Zsilinszky Mihály* főispáni működésének e lefolyt évére: kétségtelenül nyilvánvaló, hogy ez az év vármegyénk életében egy határárk értékére emelkedett, amelyen túl — teljesen szakítva a mult tepsedő téltenségével, zilált adminisztrációjával, sőt sok esetben erkölcsileg is meghélyegző büneivel — egy szebb és jobb kor hajnalhasadása dereng felénk.

Csendben, minden zaj és reklám dobjának fűlsiketítő dörgése nélkül fogott *Zsilinszky Mihály* főispán ahhoz a nagy munkához, melyet főispáni tisztébe történő installációja alkalmakor nagyszabású programbeszédében magának kitűzött: *oda emelni vármegyénk*

közigazgatását, hogy az ne csak jó, de mintaszerű legyen.

Tetterős, nemes ambícióval eltelt férfúhoz méltó munka, kivált ha tudjuk, hogy nálunk a közigazgatás minden ágában, minden téren a stagnáció, sőt a hanyatlás szomorú jelenségeivel találkozunk és vármegyénk hajdani jó hírneve úgyszólván teljesen veszendőben volt.

Még el sem űlt a főispáni fogadtatás és beiktatáskor felharsant lelkes „*eljen*” zaja; még ki sem heverte az új főispán az installáció fáradsálmait: már bejárta a gondjaira bizott vármegyge minden községét, hogy közvetlen vizsgálódás útján ismerje meg a hiányokat; a tért, a talajt, melyben működnie, az erőket, melyeket *számbavennie* és a hanyatlás okozóit, kikkel *leszámolnia* kellett.

Széles látókörre, világ- és emberismeretre, éles megfigyelő tehetsége hamar rátalált a bajok kufforrására és ahogy e forráshoz eljutott: kíméletesen bár, de céltudatos, törhetlen erélylyel fogott az ily eliszaposodott források purifikációjához.

A vármegyge közönsége örömmel látta e csendes, de lépésről-lépésre előhaladó munkát és a jobb érzések szíve biztató reménynyel telt el a tudatban, hogy közigazgatásunk élén van aki éber szemmel örkődik annak ügymenete fölött; van,

aki maga sem rest megfogni a dolog végét ott, ahol dolgozni, cselekedni kell.

Am a főispán csendes munkássága csak a jobb érzésüeknél talált méltatásra, kellő támogatásra — valljuk meg nyiltan — sokszor még ezeknél sem; míg azok, akik a régi tepsedő viszonyok közt kény szerint uralták a helyzetet és úztek komasági, pajtsái politikát a közügy rovására; azok, akik kezdetben azt hittek, hogy csak a személyben történt változás a főispánválsággal, míg maga a rendszer a régi zavaros marad, melyben könnyű a zsákmányra való halászat, — abban a pillanatban kíméletlenül törtek legjobb igyekezte ellen is, ahogy e reménységükben megcsalatra látták magukat és a velük született durvasággal gördítettek akadályt akadályra az útjába, tekintet nélkül arra, hogy ezzel épp annak a kívánatos jó adminisztrációnak mielőbb való megvalósulását hátráltatják, melyet űk követeltek a legharsányabban s amelynek *kiszárolagosan szabaddalmazott* bajnokainul szerették kedves énjüket untalanul feltöltni.

Jól szerencse, hogy a támadók mérges nyilait kártalanul pattantak vissza és hegyök megtört a tiszta öntudat erős védjén, mely *Zsilinszky* főispán lelket övedzi. Mert csak így történhetett, hogy az ellenfél nem űlt diadalt fölötte, így történhetett, hogy — amíg az ellentá-

TÁRSA.

Az utolsó magyar nóta.

(Hajz egy pusztuló magyar faluból.)

irta: Kardos Albert.

Ott állottam a folyosón, az ebédő előtt. Véig néztem a téres ulvaron, melyen a hajnali esőverte sarat a juniusi nap akkor kezdé száritgatni. Tekintetem oda esett a közepén álló nagy kerekcs kutra s a kutat környező űs hársfákra. Homályos emlékek toltultak fejembe s az emlékekkel csendes bánat nehezedett szívemre. Tizenöt éve nem láttam e helyet, tizenöt évig vágyódtam utána. Apró gyermek koromban szakadtam el tőle s képe a hosszú idő alatt elmosódtott; mire visszatértem, alig volt, mi rája emlékeztesen. A ház azóta leomlott, meg felépült, istálló lett a nyári-lakból és felszer a virágos kertből; a kapubálvány dűledezett; felszárnyált éppen akkor szakította ki sarkából a szél, mikor kora reggel az udvarra behajtottam; másik felét már a télen elhordták e faluvégi cigányok: csak az udvaron a sár és a kut körül a terebélyes hárs maradt a régi. A falu is megváltozott. Az én emlékeimben háznak a helység közepén állott, most az utolsó épület benne. Csodának vélném, ha a szomszédban egymásra hányt uszkós gerendák hallgatása oly sokat nem beszélné. Talán a pusztuló falutól, a dűledék házaktól ijedt meg a Szamos is,

egyszerre csak odahagyta a kertek ajját és a völgy másik felén tört magának új medret. Mikor hajnalban kocsisom almomból e szavakkal költe fel: „Helyt vagyunk”, körültekinttem s nem akartam hinni sem beszédének, sem szemeimnek. Tagadólóg ráztam fejem. A kocsis biztos tudásának éretében nyugodtan, de felsőbbességgel mutatott az utszéli cölöpre. Egy új feher tabla függött a régi fekete sarga oszlopon; nagy fekte betűkkel volt rája festve: Szamosfalva, szamosvári járás. Hasonló betűk hirdették ezt az utasnak oláh nyelven is. Nem kételkedhettem tovább. Ismét szétnéztem, a meddig a szürkületben csak elláhattam. Nem tudtam örülni a viszontlátásnak; szűlföldem megváltozott képe nem kélté föl bennem a vidám gyermekkor felderítő emlékeit. A talu lakói mind oly idegenek, oly komorak. Csak egy ismerős, egy barátságos arcot sem vettem észre, pedig a helység jó része ott állott az udvaron, odatámaszkodva a kut körül rücsöz és hársfákhoz.

A gazdát várták, mert vasárnap volt, az Urnak és a fizetésnek napja. Kora reggel összegyűltek; harangszó előtt el akarták végezni a heti számadást, hogy anyagi dolgok ne zavarják templomi ájtatosságukat s hogy annál korábban térhessenek a korcsma szentélyébe.

Jámber népnek látszott; nem is türelmetlenkedett, pedig már elunhatta az állást, meg a bálumlást. Engem ugyanancsak megűzött apraja-nagyja; nem értettem ugyan nyelvűket, de gondolom, a beszéd rólam is

folylhatott, mert gyakran mutogattak rám és kocsimra.

Magam is a gazdára várakoztam, ki különben a Szamosfalvi Szamosi család egyszerű ispánja volt. Fiával együtt tapostuk egy híres alföldi város porát és együtt koptattuk egy még híresebb iskola padjait. Most, hogy a Szamos völgyén vitt át utam, kettős vagy hajtott e kis kiterésre, szűlföldem és egy jó ismerős viszontlátása.

Végre megnyilt az ajtó, kilépett a várva várt gazda, Arday urambátyám, egy köpcös, jóképű magyar ember. Elébe siettem s köszöntöttem. Midőn nevem hallá, szivesen üdvözölt, bocsánatot kért késedelmeért. — „De a gazdának — úgymond — csak szombatról vasárnapra virradóra van egy kis pihenője, meg aztán az este kissé városiasan fekűdünk le, valami születésnap-félt ültünk a házbán. Jenő is még javában alszik. De azért csak menjen be, öcsém, költe föl a fiút, hadd szokjék a kevésválaszóhoz.”

Nem — mondam — nem zavarom nyugalmát; inkább megváróm felköltt; utam úgy sem sietős. Bátyám engedelmével itt szeretném tölteni e napot. Addig helyet fogok a folyosón, részt veszek bátyám dolgában, ha csak fűllel és szemmel is.

E közben a kut körül állók legnagyobb része odatűdött a tornac elé.

Arday bátyám pedig elővett egy összevissza leníazott papiros és kezdé arról egyenkint előszólítgatni a napszamosokat. Szép oláh kereszt- és még szebb magyar

borban egyre folyt, sőt folyik ma is ellene az eszeveszett hajszá, mely kifogylatlatlan apellátákban, miniszterzaklató küldöttségekben, durva hírlapi férdévényekben nyilvánul: addig ő, mindezt figyelmen kívül hagyva, törhetlen erélyvel, laukadatlan kitartással, de csendben halad a maga elé tözött cél felé, melyet ma már — és azt őszinte örömmel konstátálhatjuk, — ha teljesen el nem ért is, de nagyon megközelített.

Konstatálhatjuk ezt a mult heti főispáni szemlelt tapasztalatai alapján.

Zsilinszky Mihály főispán ezúttal másodszer útazta be a vármegyét, hogy tüzetesen megvizsgálja a járások és az egyes községek ügymenetét.

Az első és a második beutazás közé csaknem egy év — mintegy 10 havi időköz esik. Akkor, amerre járt, de különösen a csongrádi és tiszáninneni főszolgabírórságok területén mindenütt a rendtelenség, a slendriánizmus képe vihogott felé.

A községek számadásai évek és évek óta elszámolatlanok, a főszolgabírák és községeik közt örökös surlódás, kicsinyes személyeskedés és mindég, mindenütt a közügy határozott kárára, hogy ez másként nem is lehetett.

Azóta aztán sok és nagy horderejű változás következett be. A mult évi decemberi megyei tisztújítás lesodort két főszolgabíró a hatalom polcáról és ezek helyét ambiciózus fiatal erők töltik be, kiknek első teendője volt: a békés egyetértés helyreállítása a községek és első foku fölöttes hatóságuk között.

Hévvél, ifjúi kedvvel fogtak a munkához, melynél értelmes fő, szilárd akarat szabta meg útjukat.

Ez év februárjában az összes községeknek kiadott a rendelet, mely felelősség és a legszigorúbb büntetés terhére mellett útastítja az előljáráságot, hogy a községek összes hátralékos számadásait záros határidőre, ez év június vé-

gég rendezzék, lezárják és fölülvizsgálata benterjesszék.

Mindenütt jegyzőkönyvek vétettek fel, melyek a községi ügykezelést szigorúan előírják és a teendőket megszabják.

Nem kis munka és feladat, ha megfontoljuk, hogy egyes községek számadásai, több mint egy évtizedre visszamenőleg, a legnagyobb rendtelenségben voltak és a vármegyei központ százszoros sürgetése sem volt képes eddig e számadásokat az illető eljáró tisztviselőktől kicsikarni; ha tudjuk, hogy a restanciák mindenütt halomra gyűttek és mind e restanciákat a meglévő munkaerő szaporítása nélkül kell most egyszerre feldolgozni.

De a nagy feladat ma már jórészt meg van oldva. A munka csaknem mindenütt befejezve.

A fölülről jövő jó példaadás, a főispán tapintatos, de erélyes fellépése megacélozta a járási és községi tisztviselők akaraterejét és a főispáni szemlelt mindenütt, a járások közigazgatásának egész vonalán példás rendben találta az ügykezelést.

Különösen a tiszáninneni és csongrádi járás ügykezelése, úgy a járási főszolgabírórságokban, mint az egyes községekben méltó a közelismerésre, de a tisztántúli járásban is oly jelentékeny javulás észlelhető, hogy ma-holnap erről is csak dicséretileg emlékezhetünk meg.

A községek számadásai, alig egy-kettő kivétellel, melyek-k rendezését azonban a velük kapcsolatos feyelemi ügyek gátolják, a két előbb nevezett járásban, teljesen rendben, az utolsó év is lezárva és fölülvizsgálás végett benterjlesztve. A restanciák feldolgozva és ezek közül is csak azok nincsenek ma még elintézve, melyek, kivált Csongrádon, az ottani feyelemi ügyekkel függnek össze. És ami fő: a járási hivatalok és községi előljáróságok közt a béke mindenütt helyreállt, a villongás meg-

szűnt és az eddig magukat párttusakban, személyes gyűlölködésben emésztett erők közül-akarattal a közügy javán munkálnak.

Mert az, hogy egyes békétlen természetű, turbulens elemek egyes helyeken még ma is izgágáskodnak, valamennyire benítőan hathat ugyan az adminisztrációra, de alig hisszük, hogy többé képes legyen nagyobb akadályt gördíteni javulásának útja elé.

Ime, egy rövid év, sőt még ennyi idő alatt sem, mennyi munka befejezve, mennyi hiány pótolva, mennyi hátralék feldolgozva és akadály leküzdve — csendben, zajtalanul, minden kérdés és pácra vitt dicsekvés nélkül, — és mindez dacára a nálunk még ma is grasszáló klikkuralomnak, e klikk nélkül, sőt háttározottan e klikk örökös gáncsa, aknamunkája ellenére.

Véghez vitte és véghez vitette egy férfiú szívós akaratereje, akinek ambícióját képezi, hogy — amíg ellenségi vásári zajt ütnek minden cselekedetükkel és sanda szemmel nézik mindazt, amihez az ő magas beleegyezésüket, jóváhagyásukat, segélyüket ki nem kéri — addig ő maga csendben, minden páci nagyhangságot kerítve, dolgozók; akinek ambícióját képezi, hogy — ahol mások hangzatos frázisokkal, szavakkal dobálóznak, ő maga cselekedjen. Hadd legyen azoké a szó, az övé a tett!

Most, hogy Zsilinszky Mihály főispán a járásokban befejezte szemleltjét és — ahol kellett — elismeréssel adózt a tisztviselők serény munkájának, de ahol helyén volt, szigorúan követelte is a legnagyobb rendet, pontosságot, gyorsaságot és tisztaságot az adminisztrációban; mikor szigorú igazságossággal ejtette meg mindenütt a vizsgálatot — a vármegye összes községei közül ma még csak Szentes van hátra a beható vizsgálat során.

Úgy értesültünk, hogy a főispán a

családneveket olvasott fel sorjában. De a sok Kovács, Fehér, Tót, Erdős s még magyarról nevet hordozó közül egy sem tudott a mi nyelvünkön még egy „jó reggelt“ sem mondani.

A jelenségen nem kelle sokáig tőpreknednem: előaihosodott magyarok állottak előttem. Abban a jó magyar alföldi városban, ahol én felnövekedtem, soha sem hittem, hogy ilyeneket is lássak.

De néhez is elhinni, hogy azokból a tiszpartai magyar fiúkból ott a Szamos völgyén olyan vézna testű, ha vány arcú legényekké váljanak, hogy bajszokat tövig nyírassák, hogy kalapjukat kucsmával cserélik fel!

„Tóth János“ — hangzék végül Arday uram szava. Egy öreg fa mellől egy talán még öregebb ember lépett elő. Lassan, nem annyira korától, mint az alázattól kissé meggörnyedve járult a tisztartó elé s kucsmáját levéve, köszönt:

„Jó reggelt kívánok, tekintetes uram, egészségére az éjszakai nyuzodalmat.“ A magyar láss megütötte fülem, leléje fordultam, hadd lássam a falu utolsó magyarját. Arca, testtartása, viselete nem igen valiótt többé magyarra. Oláh módra, hosszú fél-ösz, félbarna haj hullott le vállára; bajusza is túsikébe megnagyirva, halvány és bárgyú arca vonásai sok szenvedésnek, nyomorúnak s nagyobb kornak viselték nyomatát, mint a mennyire még meg nem öszült hajából következtetnénk. A félszázadon rég tuljárhat, talán a hatvanat is meghaladta. Báránybőr

süvege, bockora, piros fejtővel kivarrott, durva inge mind oláh divat, csak kék mellénye út el társainak fekete prusziájától és sejteti gazdijában a magyart, minthogy ez a környékbeli magyar viseletnek elmaradhatatlan része. Míg a tisztartóval beszéltem, nem annyira felelemből, mint lelki megalázódásból, lezúrt borzas szemöldöke alatt mélyen bentlakó szemét. Hanjra bánatosan rezgett s szavai kissé idegenzerűen hangzottak; meglátszott kiejtésén, hogy ritkán beszél magyarul.

A halvány arc, bánatos hang, vagy a magyar szó, vagy mind ez együttvéve különös erzelmet, szánó rokonszenvet keltettek bennem. Érdeklődésben már Arday uramhoz akartam kérdést intézni, midőn nagy sőbbel-lebbel egyszerre csak előttem terem Jenő. Valamely házbéli cseléd megvitte neki a hírt s ő teljesen fel sem öltözve, sietett látásomra. Örömeiben majd össze viszsa esőkölt; minden tizedik kérdésére is alig győztem felelni; hiszen ha nyolc, örömben és bánatban gazdag esztendő után odahagyjuk tanuló helyünket, egy hónap multával csak marad még, mire emkezzünk, csak van még miről tudni vágyunk.

A míg így én kénytelen voltam Jenőnek ezer meg ezer dologról referálni, addig Arday uram is elvégezt számadását. A falubeliek alig hogy bérüket megkapták, sietve szédledek el, hogy később vagy korcsmában, vagy a templonban összegyűljenek; csak az öreg János állott még egy fa mellett meghűzdva. Mikor az utolsó idegen

is elhagyta az udvart, még félénkebben lépett elő s tartott Arday bátyámhoz, a ki éppen a kiadások rovátját összegezte.

Megállott előtte, kucsmáját morzsolva, mint a szegénylős kis leány a köténytét. Szólni akart, de csak ajkai mozogtak; a beszédet se tudta hol kezde, meg a tisztartót sem akarta zavarni. Végre is ez kiáltozott reá, kissé nyersen, de nem haraggal: „Mi kell még öreg. No, ne felej, mond el; vagy soltse beszélj; ugy is tudom, hogy kémi akarsz valamit. Egy véka török búzát, ugy-e bár?“ „Csak egy felet — rebegte a jámbor —; mert majd nem bírom ledolgozni.“ „Hát jól van, de egy szemet se viszel el többet az udvaromból. Elő ne állj a jövő héten valami ilyen kérdéssel.“ — Eredj fiam, Jenő, add ki neki a magtárból, a mit kér.“

Az öreg köszönni is majd elfeledett örömeiben. Nagy örömet csak az érti, a ki tudja, hogy a malé-kenyer utolsó darabját tegnap este törte le beteg feleségének. Örömet a tisztartó fenyegetése sem bírta zavarni, hiszen mióta pünkösdre az utolsó vékát örlette meg a maga természetéből, azóta minden vasárnap venyegette az uraság, hogy egy lepényre való tengerit se kap, mert a tavalyi adósság is ott van meg a rováson, meg a nagy könyvben. De azért csak minden vasárnap utolsóknak maradt a napszámások között s minden vasárnap meghaltott a tornác végén, levett süveggel és hebegő ajakkal, várva míg a durva kiáltás nem hangzik: „Mi kell még?“

(Folyt. köv.)

vármegye vezérvárosának adminisztrációját a napokban kezdte megvizsgálni.

Ez adminisztráció felől mi már többször elmondtuk nézetünket. Nem állítjuk, hogy az korhadtabb, betegbb, mint a vármegye egyéb községei volt, de tudjuk, hogy sok rajta a fckély, hiszen ezek egyikére-másikára nem egy ízben ujjal is rámutattunk.

S bár teljes megnyugvással nézünk a főispáni vizsgálat elé, jól tudván azt, hogy avatott szemét városunk ügykezelésének hiányai el nem kerülnek s hogy ezek ellen a szigorú igazságosságunk épp azon mértékével fog föllépni, mint a járásokban, még sem tehetjük, hogy figyelmét ez alkalommal az általunk hírlapilag szellőztetett adminisztrációnális hibákra fel ne hívjuk, mert joggal várjuk e vizsgálatról azt, hogy annak következtében a vezérváros adminisztrációja is rászorítottassék a javulás útjára, hogy ne csak névleg, hanem mintaszerű ügykezelése folytán is megillesse a vezérsépel.

Lótenyésztésünk érdekében. Először történik, hogy gazdáink közül néhányan tette buzdulva, részt vesznek egy olyan mozgalomban, amely következményeiben kiszámíthatlan hasznára lehet, az állattenyésztés föllendítése révén, egész mezőgazdaságunknak.

Értjük e mozgalom alatt a bécsi időleges népies lókiállítás, melyben négy derék földes gazdánk vesz részt 5 drb. saját nevelésű ló kiállításával, hárd lássák az ott egybegyűlő külföldi gazdák és lókereskedők, hogy a magyar gazda nem csak szántver, hanem kellő érzékkel bír a mezőgazdaság egyéb ágai, ezek között az állattenyésztés iránt is.

A kiállítás magyarországi osztályának elnöke és rendezője, gróf D e s s e w f f y földm. miniszteri titkár valóban nagy hálaért kötelezte vármegyénket, hogy beunket is felkeressék körútjában, melyben a magyar gazdaközönseget a lókiállításra való részvételeire serkentette.

E buzdítás és amaz anyagi támogatás nélkül, melyet ez alkalommal a kiállítóknak a kormány részéről kilátásba helyezett és amely anyagi támogatásban aztán a kiállítók nálunk nemcsak a kormány, hanem a vármegye és Szentes város részéről valóban részesülnek is — nálunk bizony soha senkinek sem jutott volna eszébe, hogy lovát Bécsbe vigye kiállítani, míg így — ha sokan nem is — de kerülköztek vállalkozó szellemű lótulajdonosok, kik amellett, hogy bemutatják a külföldnek vármegyénk előhaladását a lótenyésztés és fajnemesítés terén, még nagyobb hatással lehetnek az állattenyésztés föllendítésére azzal, hogy a kiállításon maguk is okulva, ott szerzett tapasztalataikat itthon értékesíthetik.

De nemcsak ebben áll a bécsi lókiállításnak és annak a nagyjelentősége, hogy vármegyénk is részt vesz benne.

Nagyobb jelentőségűvé és áldásosabbá válik reánk nézve az által, hogy így a külföldi gazdáknak a magyarországi rendezőbizottság által tervbe vett kirándulási programjába vármegyénk, nevezetesen pedig városunk is belesik; míg az esetben, ha a bizottság elnökének, Dessewffy grófnak fíradozása nálunk sikertelen marad és vármegyénk területéről egyetlen résztvevő kiállító sem jelentkezik — mi bizony kívül es-

tünk volna ez uti programon és nem lett volna módunkban a külföldi gazdák és szakértők figyelmét magunkra vonva, mezőgazdaságunkat és állattenyésztésünket nagyban és egészsébe bemutatni.

Összesen két ilyen kirándulás van tervbe véve és ezek egyikére a f. hó 18-án indulnak a külföldi vendégek, 19-én érkeznek Szolokra és 20-án utaznak onnan gőzhajón hozzánk, Szentesre. Innen — az előre megállapított terv szerint a Károlyi grófok mágoosi és derekegyházi uradalman keresztül, Váásrhelyre, majd Szegedre visz az útjuk s végül még a mezőhegyesi kincstári uradalmat és méntelepelt tekintik meg.

Amilyen örömdetes reánk nézve a külföldi gazdák e látogatása, épp oly szégyenletes az, hogy itt, e kiválóan mezőgazdaságra utalt alföldi vármegyében épp a gazdaszatnak nincs egyetlen egylete, egyetlen faktora sem, mely a vendégek hivatalos fogadását rendezné, őket ittlétük alatt kalauzalná és velök mezőgazdasági, állattenyésztési viszonyainkat szakszerűen megismertetné, ha csak a csongrádmezei gazdasági egyletet nem akarjuk ilyenül tekinteni, mely mint valami élettelen kadáver küzd még ma is az ujjaszületés erejét meghaladó feladatával.

S hogy ily életrelvő egyletünk nincsen, hát ez bizony magában véve is elég szomorúan illusztrálja mezőgazdaságunk kezdetleges voltát. De legalább igyekezzünk ezt vendégeink előtt elpalsztolni azzal, hogy idején szervezzünk egy bizottságot, melynek feladata legyen: szívesen látott vendégeinkel szemben mindazt megtenni, ami különben, rendes viszonyok és körülmények közl a gazdasági egylet kötelessége volna.

Vármegyénk oktatásügye.

A „Szeged“ című szegedi politikai napilap f. hó 4-iki száma vármegyénk iskoláiról nagyérdékű cikket közöl, amelynek írója a „rendes levelező“ köpenybe burkolózik ugyan és ismeretlen kíván maradni, de azt hisszük nem követünk el indiszkrecióit, ha azon hitünknek aduk kifejezést, hogy a cikket nagyérdemű tanfelügyelőnk, Lévy Ferenc írta. Erre vall legalább az a rendkívüli tájékozottság, mely vármegyénk minden községének oktatásügyére vonatkozólag a cikkben nyilvánul.

Igaz ugyan, hogy — különösen Szentes város iskola ügyének egyes tervbe vett részletei már befejezett tényként vannak előadva, mint p. a polgári leányiskola teljes kiegészítése és reorganizációja is, de maga a cikk annyira közérdékű és olyan érdekesen ismerteti oktatásügyünket, hogy egész terjedelmében átvesszük:

Csongrádvármegye népoktatásügye az utóbbi néhány év alatt szép előhaladást tett. Nemcsak az iskola külső viszonyai javultak, az iskolabajárás általánosabb és pontosabb, hanem a tanítói kar értelmiségi színvonala is nagyot emelkedett. A képesítetlen tanítókat okleveles tanítókká váltották föl, miáltal a népoktatás intenzivitása sokat nyert. A községek hozzáláttak iskolaügyeik rendezéséhez, s amint az iskolába járó gyermekek száma szaporodott: annak arányában gondoskodni kellett az iskolatermek, iskolaépületek szaporításáról is és új tanítói állomások rendszeresítéséről. Elmondhatom, hogy nincs község a vármegyében, mely a tanügy általános fejlesztése tekintetében kivétel képezne, valamennyi község figyelemreméltó eredményt képes felmutatni; az előjáróságok és iskolai hatóságok elismerése méltó buzgalommal működtek a népkultúra emelése körül és az értelmes, józan gondolkodástú magyar községégségséggel

hozta meg az anyagi áldozatokat, melyeket a népkultúra érdekei megkövetelnek. Ez annyival inkább becsületesre válik a vármegye községének, mert a népoktatásügy fejlesztésénél kizárólag a saját erejére volt utalva; az állam kedvezőtlen viszonyai miatt az utóbbi években az államtól nem nyert támogatást, s amit alkotott, azt saját anyagi erőinek túlfeszítésével alkotta meg.

Es a megye községének dicseretes buzgalma nem lanyhult meg ma sem. Az oktatásügy fejlesztésére célzó törekvés és mozgalom tovább tart s ez időszertit is kevés kivétellel valamennyi községben folynak az előkészületek új iskolák létesítésére. S itt ismét saját erejére támaszkodik a nép, tudva azt, hogy kulturális haladásának elősegítésére az államtól még most sem számíthat támogatására.

Érdekes a megye progressív törekvéseinek megbecsülésére nézve jellemző dolog lenne pozitív adatokkal kimutatni, hogy az utóbbi néhány év alatt milyen előhaladást tett nálunk a népoktatás, hol mennyi iskola épült és mennyiét szaporított egy-egy község iskolafőntartási terhe. Lesz alkalommal még a haladás ezen örömdetes képti is föltüntetni s azt hiszem, ugyauakkor ki fogom mutathatni, hogy Csongrádmege e részben Magyarország bármelyik vármegyéjével megállja a versenyt. — Ezuttal céloom a most folyamatosan lévő kulturális mozgalmakat ismertetni.

Ezek a mozgalmak már a legközelebbi iskolaévre vonatkozó előkészületek s ezekből előre megbecsülhetni, hogy egy év alatt ismét milyen széles körű és nagyszabású előhaladást fog produkálni a vármegye a népoktatási viszonyok fejlesztésében.

Első sorban a megye székhelyéről, Szentes városról kell megemlékeznem, ahol azutal, hogy a 6 osztály gimnaziumnak 8 osztályra való kiegészítése célba van véve, a népoktatásügy keretében jelentős alkotás lesz a polgári leányiskola újjászervezése. Szentes városnak már 20 év óta van polgári leányiskolája, de az intézet csak két évi tanfolyammal esonkán állott fönn. Két év előtt a továbbfejlesztés egy lépést tett és megnyitá a 3-ik osztály; most pedig a polgári leányiskola teljes kifejeztése van küszöbön, a jövő szeptemberre már a 4-ik osztály is megnyílik. A város községése tetemes áldozatot hozott a leánynevelés szempontjából fontos hivatású iskola kifejlesztésére. A mostani épülettel szomszédos telket megvásárolta s ezen új tantermet fog építeni a 4-ik osztály számára. A községi iskolaszék pedig a polgári leányiskola tanító testületének kiegészítésére két új tanítónói állás rendszeresítését határozta el s a két állásra a pályázat legközelebb ki fog iratni. A tantestület kiegészítésével az iskola a kor követelményeinek megfelelő színvonalra emelkedik és a leánynevelésnek nagyjelentőségű szolgáltatokat fog tenni.

Szentes városban egy földmivesi iskola létesítése is naprenden van, ez a terv azonban a jövő tanévre még nem valósulhat meg; ellenben az már pozitív dolog, hogy a tanyai iskolák száma egygyel szaporítottatik, a m u c s i h á t b ű s é r i részben új tanyai iskola építésére helyet jelölt ki a város tanácsa.

A szentesi izr. hitközség szinten új alkotásra készül; ódon iskoláját eladta és alkalmas ponton, a követelményeknek megfelelő új épületet fog emeltetni.

A községek részéről az iskolák szaporítása tekintetében az alább következő pontokou folynak előkészületek.

Sővényháza a két szomszédos községgel közösen két ponton állít új iskolát. A l g y ő községnek a Farki major tájékán, Csany községgel pedig a Sirohgye n szervez iskolákat a sövényházi uradalom; az új iskolákat az algyői tanyai, illetőleg a csanyi szentkút-tizedi lakosok gyermekei is fogják használni.

Csongrád város iskolaszéke a tanyai iskolák számát kettővel szaporítja: a t ő m ö r k é n y i és fehértői körzetben létesítenek egy egy iskolát; miután ezek fölépítésére eredménytelenül kérték államségelyt: a város az iskola építést saját ere-

jéből fogja eszközölni. Ezzel a csongrádi tanjai iskolák száma 8-ra szaporodik.

Doromsa város, mely 1885 óta iskoláit és tanítóit 8-ról 13-ra szaporította, a jövő iskolai évre ismét két új tanítói állomást rendezesített.

Horgos község közönsége elhatározta, hogy új tanjai iskolát rendezesített és belső iskoláihoz is egy új tanítói állomást szervezett. A tanjai iskola ideiglenesen bérelt helyiségekben nyitattik meg.

Kistelek község iskolászeke csak az imént bővítette ki iskoláját két taneppel. A jövő tanévre meg tanjai iskolát fog létesíteni a feketehalmi dűlőben.

Mágoocs községben, mely a gróf Károlyi-uraldom tulajdonosa, nem kevesebb mint három új iskola létesítéséről van szó: Lajosszállás pusztán, a Szendrey-majorban és Lászlóteleken. Ez az uradalom is az utóbbi évek alatt elismerésre méltó eredményt mutatott föl népispolgáryének fejlesztésében.

Mindszent község nagyobb szabású iskoláépítést épít és ennek költségeire följárulotta a regále-váltásnál nyrendő tőket. A 10 ezer frtos kötvény pénzül való beváltása végett a község részéről küldöttség járt a pénzügyminiszternél, aki az oktatásügyre való tekintetből a váltásösszeget pénzben fogja kifizetni.

Szegvár község közönsége szép fölbuzdulást és áldozatkészséget tanúsít a népnevelés ügyében. A község közgyűlése iskolai célra évenként 500 frt újabb kiadást szavazott meg s azonnal elhatározta, hogy iskolák építésére 5000 frt kölcsönt vesz föl. E határozat a vármegye részéről már helytlen hagyást nyert és a kölcsönt realizávia van. Szegvár községben tehát még a nyár folyamán három tanjai iskola épül és az újfalusi részben egy két tanteremű iskola két tanítói lakkal.

Ezekben mutattam föl rövid vonásokkal megyénk közönségének dicséretes kultur-törekvéseit s azt hiszem, minden magyar ösztöne örömmel vesz tudomására, hogy a földgyökeres magyar népben ilyen mérvben mutatkozik a népnevelés érdekét istápoló kulturálet érdek.

Újdonságok.

Szentes, 1890. június 8.

Egy hét.

Ez a hét nem nagyon emberelt meg magát. Nem teljesítette be a gazdák reményeit, nem volt kalász-érlelő. Csak itt-ott volt egy kis tüzes verőfény, hogy annál kellemetlenebb legyen a rákövetkező eső, mely a hét végén hatalmas jeget is hozott, nem hiszem, hogy a gazda áldására.

Hanem a kevés verőfény éppen idején volt. Az utolsó májusi éjjelen szép enyhe idő segítette elő a kereskedő ifjak majálisát, melynek rendezősége ugyancsak kített magáért. Szépen díszített sátorba szép és válogatott közönséget toborzott össze, mely nagy tüzzel rakta a táncot kivilágos kivi-radtig.

Szó ami szó: szép mulatság volt. Egészen fővárosias. A „Souper csárdás” meg túltett a pesti ilyen táncokon is. Nálunk már nem volt elég a „Csuhaj”, „Soh”-se halunk meg”; túlcitáltuk a pестieket és elkezdünk merő lelkesedésből piszezni, csettinteni a nyelvvel és más ilyenfélétet.

Mit nem tesz a jó kedv. Még pisze-günk is.

Ugyanolyan szép nap volt szerdán is, mikor a ref. iskolások közül mintegy 1000 tanuló tartotta júnialisát. Impozáns volt e mulatság és ha valami bántotta a nézőt, úgy az volt, hogy — hallomás szerint — néhány tanító személyi okokból fosztotta

meg tanítványait a mulatságtól. Bizony nem jól tette.

A vivás tanulás is kezdetét vette, olyan formán, ahogy nálunk minden dolog kezdődik: bankettel. A „titulus bibendi” a megismerkedés volt. Ittak a sportos urak nagyokat és gyakran, és forgattak a bibliát (32 lapú tartalom) alaposan.

Van zónánk. Hivatalosan e hó elsején lépett életbe. Azért e héten mégis csak annyit fizettünk, mint azelőtt, mert nem nyomtak még a számnakra zónajegyet. Így tehát van zónánk és még sincs, mert nem mértőztatott jegyeket nyomtatni. Ilyen nagy akadály miatt mért nem szüntették be mindjárt a forgalmat is? Azt is meglehet épp úgy cselekedni, mint zóna mellett háromszorososan felvenni a személyportót.

Látta-e már a szíves olvasó a szentesiek nagy művét, a kis piaci vízvezetékét? Kész van. Próbáltak vizet nyomni belé és alig jött viz a végállomáson. Talán a cső vezeték már is rossz ott ömlik ki a víz, ahol neki tetszik, míg ott, ahol nekünk tetszenék, alig hogy valamicskét cseppen.

Megesett a nagy duellum. A vén sün (értsd Csataár) párbajt vívott Gajári Ödönnel. Semmit sem sujnált a párbaj után annyira, mint azt, hogy a közgyűzőnek hiába fizetett a végrendelet megírásáért. Mert ő a párbajt kemolyan vette. Sokan mondják, hogy ez volt az első komoly tette ez életben.

Tessék túladni a régi főresekben, mert július elseje után a nyakán marad. Siessen elkövetni, akinek sok van. En nyugton alszom. Nem faj tőle a fejem.

— A város adminisztrációja. Zsilinszky

Mihály főispán a f. hó 6-án reggel fogott hozzá Szentes város adminisztrációjának tüzetes vizsgálatához dr. Csató Zsigmond megyei főjegyző és Albertényi Antal megyei főszámvévo jelenlétében. A vizsgálat másfél napot vett igénybe és tegnap, délelőn bőn befejezve. Kezdődött a polgármesteri hivatalon, vagyis a központi adminisztráción, melynek tüzetes átvizsgálása az első nap egész délelőttjéig igénybe vette; délután a pénztárakra került a sor, először a közpénztárra, majd az árvapénztár és adó pénztárra, miközben a főispán a levéltárba is betekintett. Ez eltartott a második nap délutánján estig. Tegnap délelőtt aztán a rendőrkapitányi hivatalra s végül a számvévségre került a sor, melynek vizsgálatát déire befejezték. Így csak általános felolvasást adjuk a főntebbiekben a vizsgálatnak s ha ma még tartózkodunk is annak behatott méltatásától, annyit mindenesetre konstatalhatunk már is, hogy bizony Szentes város, a vármegye vezérvárosának adminisztrációja az, mely a vármegye többi járásának mai adminisztrációjához viszonyítva, legkevesebé állja ki a kritikát. Ugy van, ahogy mi már többször rámutattunk: rendellenesség a közigazgatás legtöbb ágában, de talán legnagyobb rendellenesség város-háztartásában, ott, ahol a legnagyobb rendre, sőt pedantériára volna szükség, mert itt kezelik a város vagyonát és innen, ennek a rendetlen kezeléséből hárul aztán a polgárookra az örökös pénzadózat kötelezettsége a pótdadó folytonos emelkedése alakjában. Mint már fõntebb írtuk: ma még nincs módunkban, a megje-tett vizsgálat minden részletével behatón

foglalkozni és föltárni mind azokat a hiányokat és rendellenességeket, melyek a főispán és a vele volt vizsgáló bizottság figyelemét felkeltették: de tény, hogy ily hiányok és rendellenességek konstataáltak s hogy Szentes városánál ennek folytán épp oly szigorú rendszabályokra lesz szükség a baj orvoslása végett, mint a járásokban volt.

— Járdajavítás. A rosszakarat sem foghatja rá, hogy nem a legfőbb ideje már a mi hehepupas, hegyvölgyes járdáinkat renoválni, melyeken még egy viáglátott angliusz turista is talán bizony elég új látni valót: miniatúr szakadékokat, csinos tavaacsákkat, lábfémítő sziklagérinteket stb. De — elismerés adassék érte előjárás-gunknak, — javítják is a járdát nagy munkakerővel, mert két szál kőműves segéd és ugyanannyi tanonc ústőke izzad ebben a rettenetes nagy munkában. Igaz, hogy aztán ebben sincs nagy köszönet, mert ahogy a serkormaközben is láttuk, ez a járdajavítás abból áll, hogy a munkások felszedik a járdá peremén élére rakott téglát és ezt újból lerakják, de a lapjárakott részben ott maradnak a fent-említett turista látványosságok, bizonyosan azért, hogy a hó folyamán hozzánk lerándulni készülő külföldi vendégeknek még legyen mit megcsodálni és meg ne fosztassanak egy svájci hegyvidék kisebbített kiadásának gyönyörű látványosságától.

— Sáskaírtás. A vármegyénk egész területét ellepett sáskák ellen olyan erőlyesen folyik a védekezés, hogy a szegedi halár már egészen megtisztult e falánk férgektől, míg nálunk szintén szép eredménnyel folyik az irtás ugyannyira, hogy előreláthatólag minden jelentékenyebb károsodás nélkül megszabadulunk ez istencsapástól. Az alsó és felső csordajárásom eddig 8000 litert haladó sáskamennyiség ön kipusztítva. E hó elsején a kirendelt közérőből 1400 munkás és 50 fogadott napszámos irtotta a sáskát ciprusi sövényre s azóta nap capra folyik az irtás fásaszító munkája, melynek eredményéről a polgármester naponta távirati jelentést tesz Fráth báró miniszteri biztosnak. S bár a sáskák egy része már annyira kifejődött, hogy peteket is raknak — bízunk benne, hogy az erélyes munka eredményre vezet és határunk hováelől megszabadul a sáskaveszedelemtől.

— Urnapi körmenet. A virágnylás és gyümölcsérés kétségtelenül legszebb ünnepe: az Urnapja, mikor a körmenet útját frissen kaszált füvel hintik fel, melynek átható, kellemes illata elvegyül a tömjén és mirha illatával, ahogy az áldozat-üstöskékől felbodorodik kékes szürke füstfellege a derűs, napugaras ég felé. A körmenet stációjainak sátraít zöld galyakkal és virágkoszorúkkal ékíti a vallásos áhítat és a hívők ezreinek ajkán szolozsma kél és szárnyal a magasságos Urhoz, ki a színt és illatot, derüt és napfényt adja, ki forrása az életnek s kihez megterünk a halálban. Az idei urnapi körmenetnek, a f. hó 5 én, csütörtökön rendkívül derűs, verőfényes idő kedvezett és a szent ünnep díszét emelték a diszgyenyruhás megyei hajdúk, kik kivont karddal álltak körül a menyezetet, mely alatt a lelkes baladt, fényes segédletével. A körmenetben részt vett Stammer Sándor alispán és több a vármegye és város hatóságának tagjai közül. A helybeli csendőrorparancsnok és pénzügyorség személyzete pedig szintén diszgyenyruhában jelent meg.

— Tisztújítás Csongrádon. A Tiszajobbparti testvérvárosban, Csongrádon, a f. hó 20 án lesz a tisztújító közgyűlés. Ez alkalommal választandó lesz, egy bíró 200 frt évi fizetéssel, egy másodbíró — továbbá

4 rendes és 8 fizetés nélküli tanácsbeli, egy pénztáros, egy közgyám, egyidejűleg árva-pénztárnok, egy adószedő, jegyző és két segédjegyző, egy ellenőr, egy számtiszt, egy általános mérlegképesítő, egy rendőrbiztos, egy levéltárnok, egy iktatókiadó, 2 írnok és egy szülész. A személyi kiadások egész évi szükséglete alig 6000 ft.

— **Évzáró vizsgák.** Iskolaigazgatók értesítései sűrűn érkeznek hozzánk és külön rovatot nyitunk a közérdekű tanügyi értesítéseknek, melyek a szülők és tanügybarátok figyelmét az iskolai évzáró vizsgákra hívják fel. E vizsgák sorrendjét a város által fenntartott tanügyi iskolák kezdik meg a f. hó 9-én. Ugyanezeken veszi kezdetét az iparos tanoncok évzáró vizsgája is. A városi gimnázium növendékeinek évzáró vizsgái a f. hó 19-én kezdődnek és tartanak becsüléssel 23-ig. 24-én nyílik meg ugyanott a rajzkülönírt, mely 3 napig lesz nyitva a közönség előtt, végre 28-án délelőtt lesz a záróünnepség, bizonyára az önképzőkör évi beszámolójával egybekötve. A polgári leányiskola záróvizsgája a f. hó 27-én délelőtt 8 órakor kezdődik s egy délelőtti folyamán mind a három osztályban be is lesz fejezve. Ugyanaz nap délután tétetnek kézzselmére az intézet női kézimunkái, míg este, a tornavizsga zárja be az évi tanfolyamot. Csakhamar elszélednek a tanulók és az iskolákban a csend veszi át uralmát vagy 2 hónapra.

— **Nem illik.** Nehány éve ily című füzetesek jelent meg a könyvpiacra és országosra nagy kelendőseknékné vártak. Városunkban is sokan megvették, azonban — úgy látszik vagy nem nagyon épültek rajta, vagy hiányos a kis könyv és nincs benne egy tétel, melyet pedig nálunk nagyon kívánna volna mindenkinek ismernie. Kipótoljuk a könyveske hiányát és ime ide írta ki a hiányzó passzus, melyet jó lesz megvizelni mindenkinek, akit illet. Szól pedig e passzus ilyenképen: „Nem illik tanulmányok alkalmával elfoglalni a rendezősek vigalmi helyiségeit, főleg pedig az étkező asztalokat, anélkül hogy a beléptidőjét is megfizesd!”

— **Egyházi ügyész választás.** A szentesi ref. egyház presb. terümiara a f. hó 1-én tartott gyűlésében ejtette meg a dr. Cs. S. A. T. Zsigmond lemondása folytán megürült ügyészi állás betöltése céljából a választást. Megválasztott dr. F. Iló Lajos, kiben a ref. egyházközösség kétségtelenül kitűnő szakértőt nyert, úgy hogy a választáshoz ösztönöz gratulálhatunk — a ref. hívekné.

— **Jégeső.** Szép a változatosság, még az időjárásban is. Bizonyára így gondolkodnak az égiek is, részeltetvén bennünket olyan változatos időjárásban, amilyent csak a legszerényesebb ember kívánhat magának. Februárban májusi meleg, májusban decemberi viharok és hideg, váltakozva sűrű őszi esővel s most júniusban is olyan idő, hogy olykor az őszi felőtőre szorulunk. Közben aztán, hogy ebben se legyen hiányosság — egy-egy szaporra jégeső mint a f. hó 6-án délután is, mikor borsószem nagyságú fehér gyöngyökben kopogott alá a jéggé dermedt égáldása. Jó szerencse, hogy az a jégverés esővel vegyett jött és nagyon rövid ideig tartott. Így aztán aligha tett valami nevesebb kárt a vetésekben és szőlőkben.

— **Pályázatok.** A Csongrád nagyközségben úresedésbe jött jegyzői és szülészői állásokra a csongrádi főszolgabírórság, mint ezt t. olvasóink lapunk hirdetései rovatában is láthatják, pályázatot hirdet. A jegyzői állás javadalma 600 ft és a szokásos melékjévedelmek, a szülészői állásé 50 ft évi fizetés. Akik ezen állásokra pályázni kívánnak, okmányokkal felszerelt kérvényeiket a f. hó 19-ig nyújtják be a csongrádi főszolgabírói hivatalhoz.

— **A legújabb bűn.** Hogy a mi főispánunk rettenetesen bűnös ember: azt mindenki tudja, aki csak a „Szentesi Lap”-ot olvassa és az ott megírt dolgokban hisz. Jó szerencse, hogy e hívek száma vajmi nagyon megfogyatkozott már és így főispánunk valahogy elkéri a földi purgatóriumot. A legújabb bűne, mint ez a nevezett lap 66-ik számában olvasható, az, hogy nem tánt fel neki, miszerint

Stammer Sándor alispán sehol sem volt vele jelen a járásokban megégett vizsgálati szemleletűn. Amiből azt kell következtetnünk, hogy Sima Ferenc kirendelte ugyan az alispánt is a vizsgálatokhoz és erről a főispánnak kötelességszerűen tudomással kellett volna bírnia. De az alispán makrancoskodott, nem ment ki — ergo, megbüntetendő. Hát t. érdemes kollega, ha ott volt a vizsgálat vezetésére a főispán, a jegyzőkönyvek megszerkesztésére a főjegyző, szakértőnek pedig a főszámvéző: minek akkor még az alispán is? Hiszen pusztán azért, mert önként úgy tetszenék, csak nem mehet ki az egész vármegye — főleg mert tudjuk, hogy ha kimegy: hát ez sem lett volna az ön nyere színt. Legyen különben égvész nyugodt. A főispánnak nem tánt fel az alispán távollétére, mert jelenlétét nem kívánta. Ennyi az egész!

— **Egy kis szemfényvesztés.** A körös-tisza-marosi armentesítő társulat adósságainak konvertálásáról írva, a „Szentesi Lap” és ennek nyomán aztán, bizoyára jóhiszeműleg a „Csongrád megyei Közlöny” című lap társunk is következtetéseivel úgy adja elő a dolgot, mintha a magyar jelzálog hitelbanknál felmondandó és szüntén konvertálandó 3745,610 ft. volna pusztán az, ami a tizmillió kölcsönből a társulati érdekeltség terhel, míg a többi 6 millió 300 ezer forintot az állam tevézné. Hát ez szemfényvesztésnek beválik ugyan: de a valóznak nem felel meg. Mert igaz ugyan, hogy adórestitúció címén az államtól visszatérül ez az összeg az érdekeltségnek, de azért ezt követve még is csak az artéri birtokosok fizetik és amint azt legközelebb kimerítő cikkben ki fogjuk mutatni, bizony nem 3,746,610 ft a társulati érdekeltség adóssága, hanem igenis az egész 10 millió.

— **Eljegyzés.** Városunk egyik szép leányát *Sarkadi* Emma kisasszonyt, *Sarkadi* N. Ferenc földbirtokos kedves leányát a napokban jegyezte el *Sarkadi* N. Imre tiszasasi ref. lelkes. Sok szerencsét kívánunk az ifjú jegyes párnak.

— **Matinó.** A „Csongrád megyei kör” volt tagjai, kik má már jórészt pályavégzett ifjak, matinét terveznek a közel jövőben a vármegyei ház nagy termében. Az idő és a zenelegényi programja még nincs ugyan megállapítva, de az már bizonyos, hogy az élvezetes matinét beléptidő nélkül rendezik és ismerve a tervezőket, egy bizonyára sikerült mulatságra van a közönségnek kilátása.

— **Természeti tünény.** A f. hó 17-én napfogyatkozás lesz. E természeti tünény magában véve nem tartozik ugyan a ritka látványosságok közé, mert évente előfordul 1—2 szer, de ami ezt a napfogyatkozást illeti, ez az által válik legalább reánk nézve ritka tünényé, mert egész Európában s így nálunk is látható lesz, még pedig napról, 10 óráttól, déli 12 óráig.

— **Dobra került hírlap.** A „Szegedi Híradó”, az alföld legreggibb hírlapja szomorú sorsra jutott: elárverezték. A lapot a régi jónévű Burger cég alapította még 1858-ban és azóta, 32 éven át szakadatlanul a család birtokában volt. Most dobra került a tisztas nénié és 8 ezer néhány száz forintért az *Endrédi* testvérek könyvkereskedő cég vette meg, kik ennek folytán saját lapjukat, a „Szeged”-et beszüntetik. A „Szegedi Híradó” külföldben, ha tulajdonost cserélt is, a szabadelvűpart közönsége maradt továbbra. Szerkesztője a „Szeged” volt szerkesztője *Lipsey* Ádám lett.

Irodalom.

Kis József szépirodalmi hetilapján „A Hét”-en nem látszik meg, hogy a saison véget ért. Utóbb megjelent száma csak olyan tartalmas, mint azok, melyek a tél közepén jelentek meg. A június elsei számnak különös erőssége a bő szépirodalmi tartalom, melyből kiválik egy nevetlen szerző hosszabb, érdekfeszítő elbeszélése, „A két szőke asszony”. Aktualis cikkeiben is bővelkedik ez a füzet;

ilyen Alexander Bernát dolgozata Dóczióri, a Kada Elek pompás tárcája Kecskemétről és az eleven heti krónika. Képzőművésztől Justh Zsigmond írt sok tudást eláruló módra; nagyon szép a könyv és a szinkritika is. A versék közti kiválik: a Vészi Józsefé. A címlapot Dóczi Lajosnak fölöttebb hű és művészi arcképe díszesíti. — „A Hét”, előfizetési ára: egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr. Előfizetési pénzek „A Hét”, kiadóhivatalába: Magyar Tudományos Akadémia-palota Budapestben, küldendők.

Uj lap. Szegeden, a „Szegedi Híradó” volt szerkesztője, a lap elárverezése folytán egyszerre fedél nélkül maradt, mire az öreg Híradó volt felelős szerkesztője: *Mocs* Zsigmond, „Szegedi Hírlap” címmel egy új, társadalmi napilapot indított meg, melynek szerkesztőségébe összes volt munkatársai beléptek. *Mocs* Zsigmond rövid idei Szegeden tartózkodása óta az összes lakosság rokonszenvedt kiváta és az új lap változatos, érdekes tartalommal jelent meg, mely avatott hírlapírók tollára vall. A „Szegedi Híradó” és a „Szeged” e változás folytán egy kézbe került, s ez utóbbi, beolvadva a Híradóba, a f. hó 7-én jelent meg utolszor önállóan.

Iskolai értesítések.

A Szentes városi községi gimnáziumban a folyó 1889—90-ik iskolai évet berekesztő vizsgálatok és rajzkülönírtások a következő napokon fognak megtartatni:

Június 19-én délelőtt I. és VI. oszt. human tárgyakból; délután II. és V. oszt. real tárgyakból. Június 20-án délelőtt III. oszt. human tárgyakból, I. oszt. real tárgyakból; délután IV. oszt. real tárgyakból, II. oszt. human tárgyakból.

Június 21-én délelőtt V. oszt. human tárgyakból, III. oszt. real tárgyakból; délután VI. oszt. real tárgyakból, IV. oszt. human tárgyakból.

Június 22-én délután 5 órakor a tornaszabót. Június 23-án délelőtt a rendkívüli tárgyakból. Június 24., 25., 26-án rajzkülönírt.

Június 28-án délelőtt a záróünnepély. A vizsgálatok kezdete délelőtt 8 óra, délután 2 óra. A rajzkülönírtás nyitva délelőtt 8—12 óráig; délután 2—5 óráig.

A záró ünnepély kezdete délelőtt 9 óra. Ugy a berekesztő vizsgálatokra, rajzkülönírtásra és záró ünnepélyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja:

Szentesen, 1890. június 4-én.

ZOLNAY KÁROLY,
gimn. igazgató.

Záróvizsga a helybeli polg. leányiskolában.

Szentes város tek. iskoláskébe legutóbbi ülésének határozata értelmében, a polg. leányiskolások ez évi záróvizsgája f. hó 27-ik napján délelőtt 8 órakor fog megtartatni a gimnáziumi épület rajztermében. Délután 3 óráttól fogva a női kézimunkák tételnek ki... zsemlemlere a leányiskola helyiségeiben. Este 1/2 órák kezdődik a tornavizsga leányiskolánk udvarán, melyen csak felöltöket jelenhetnek meg.

A szülőket, valamint a növevelés ügye iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja

D'Gy Kálmán s. k.
leányisk. igazgató.

A helybeli ágost. hitv. evang. egyház elemi iskolájának évzáró vizsgálatára e hó 10-én, kedden délelőtt 8—11-ig az imaház helyiségeiben tartatik meg nt. *Thomay József* dekanus úr vezetése mellett. E vizsgálatához a szülőket és a tanügy iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghívjuk az egyház előjárói.

Az ipartanodai bizottság határozata folytán tisztelettel értesitem t. iparos és kereskedő urakat, hogy az iparstanoncok ez évi szigorlatra nem úgy történik, mint az előző években, hanem osztályonként két-két órán át, vagyis esti 1/2-6-tól 1/2-7-ig és pedig a következő sorrendben:

Folyó hó 9-én az előkészítő, 10-én az első osztály szigorlata a tul a kurcai iskolapudot rajztermében; 11-én a második, 12-én a harmadik osztály szigorlata a rom. kath. központi iskola 4-ik osztály tantermében. Az ünnepies évzáró vizsga a f. hó 15-én, délelőtt 9 órakor veszi kezdetét a tul a kurcai iskolapudletben, hol ugyanezkor a tanoncunk-különírtás is megtékinthető.

Ugy erre, valamint a szigorlatok és ünnepies záróvizsgára az érdeklődő tanügybarátokat tisztelettel meghívja:

Szentesen, 1890. június hó

ZÓÓ JÁNOS,
ipariszkolai igazgató.

A Szentesi városa által fentartott tanyai iskolák f. évi zárvizsgálatai a következők a pokon fogtak megtartatni:

a nagy-királysi iskolában jun. 9 én d. e.	
a az eszéri	10-én d. e.
a kajáni	10-én d. e.
a kis-tókei	11-én d. e.
a dönáti	12-én d. e.
a derekegyházi	12-én d. e.

Mely vizsgálatokra a t. szülöket és érdeklődőket tisztelettel meghívja
az iskolaszék elnöksége.

Nyilvános számadás

a „Szentesi Kereskedő Ifjak” nyári táncvígalmának tiszta bevételeiről és kiadásairól:

Belépti jegyekből	189 frt.
Zsoldos Ferenc új hozzájárulása a költségekhez	16 „
Arrendelőségjelvény megváltásából	24 „
Összes bevétel:	229 frt.
Összes kiadás:	215 frt 88 kr.
Marad bevétel:	13 frt 12 kr.
Felülfizetések összege:	26 „ 50 „
Rendelőség felülfizetése:	24 „ —

Tiszta jövedelme: 63 frt 62 kr.

Szentés, 1890. június hó 5-én.

Ifjú Dobray Sándor, H. Szabó Sándor, ellenőr.

Székely László, elnök.

Felülfizettek: Öv. Cukor Adolfné, Soós Albert és dr. Schlesinger Károly 3—3 frtot; Dobray Sándor, Szathó Lajos és Zsilinszky Mihály 2—2 frtot; Bányai József, Cukor Oszkár, Kiss Margitka, Kass Gusztáv, dr. Kardos Albert és Szalai István (szabó) 1—1 frtot; Brüll Ferenc 50 krt és Máhr Kázmér 5 frtot; összesen 26 frt 50 krt.

Nyilvános köszönet.

A szentesi kereskedő ifjak nyári táncmulatságot rendező bizottsága legmelyebb köszönetét fejezi ki Zsoldos Ferenc úrnak a diszelnökség készséges elvállalásáért, a sátorhoz szükséges deszkák ingyen kölcsönzéséért, a költségekhez történt szives hozzájárulásáért; Szrenkányi Károly úrnak a díszes táncrend elkészítéséért; Sonnenfeld Sámuel úrnak a sátorhoz szükséges épületek ingyen kölcsönzéséért; Gulay úrnak az anyagok ingyen ki- és visszahordásáért, Kass, Mócz és Ugrai uraknak a szükséges lámpák ingyen kölcsönzéséért. Nagy Imre tanácsnok úrnak a város zászlójának kölcsönadásaért s végül a t. felülfizetőknek szives adományáért.

Szentés, 1890. június 5-én.

A rendezőség nevében:

Székely László, elnök.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdászati és üzleti értesítés.

Szentés, 1890. június 7.

Igazán, a termelőnek az élete csupa reménykedésből áll, s ha szárazság vagy sok eső jár: egyiránt baj. Ha ködös az időjárás, fél a rozsdától, ha megzendül az ég, fél a jégesőtől; egy óra. egy perc — és egész évi fáradozásának gyümölcse tönkre van téve. A tegnapi zivataros jégeső is sok kárt tett, különben ha egy kissé láthatni is egy-egy helyt rozsdát; lehet még jó termés, ha alkalmas idő járna kalászbán álló vetéseinkre.

A terményüzlet egészen szünetel. Csak helyi fogyasztásra történik vásárlás, de mivel igen kevés a piaci kínálat, az árak szilárdan tartják magukat.

A következő piaci árakat jegyezhetjük: Ó-búza mm. 7 frt 80 kr.—8 frt.
Tavalyi búza mm. 7 frt 50 kr.—7 frt 60 kr.

Árpa köbfe 4 frt 80 kr.—5 frt.

Kukorica köbfe 4 frt 40 kr.

Szalonna mm 40—42 frt.

Hizott sertés tiszta vágásra 40—42 kr.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc.
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

1425. szám./tk. 890.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szentesi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Erdői Sámuelné végrehajtatónak, — Molnár Károlyné Remes Herminá végrehajtatást szenvedő elleni 60 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtatási ügyében a szentesi kir. járásbíróóság területén lévő Szentés város és határában fekvő a szentesi 1230 sz. tjkben A. j. 1631. rsz. a. foglalt ingatlanból illetve ház és udvarból Remes Herminá Molnár Károlyné illető 1/2 részre o. ért 298 fruban, — továbbá az ugyanott A. j. 3450 rsz. a. foglalt 1325/1600 hold terü nagyhelyi szőlőből ugyanazt illető 1/2-ed része o. ért 73 frt 54 kruban, — végre az ugyanott A. j. 0597 rsz. a. foglalt 1 854/1600 hold területű kistókei kaszálóból ugyanazt illető 1/2 részre o. ért. 21 frt 25 kruban ezenel megállapított kikiáltási árban, mégis az ezen ingatlanokra 0. 2. alatt övezgy Mácsai Antalné Hellebrandt Erzsébet javára bekebelezett holtigáni haszon élvezeti holtigáni jog épségben tartása mellett az árverést elrendelte, — és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi június hó 26-ik napján d. e. 9 óraker ezen telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becseránál 10% át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénzek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szentésen, 1890. évi április hó 8-ik napján.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

TEMESVÁRY,
kir. aljbró.

2240./tk. 890. szám.

Póthirdetmény.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Csongrádmezei Hitelszövetkezet végrehajtatónak Nagy Sándor és neje Pataki Juliánna szentesi lakos végrehajtatást szenvedettek elleni 50 frt s jár. iránti végrehajtatási ügyében 1341./890. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a szentesi 2845. sz. tjkben A. j. 3717. rsz. a. foglalt szőlőre 492 frt kikiáltási árban ezen telek. hatóság helyiségében 1890. évi június 19-ik napjának délelőtti 9 órájára kiküldött árverés az 1881 LX. 167. §-a alapján a Szentesi Takarékpénztár végrehajtató érdekében is 150 frt tőkekövetelés és járuléka kielégítése végett megtartatni fog.

Kelt Szentésen, 1890. évi május hó 28-ik napján.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

GAÁL,
kir. bíró

!!! A ki nem tudja, !!!

hogy a sok hirdetést győggyszer küzöl melyik felelős meg leginkább betegegének, az kérje azonnal levelez-lapon Richter kiadóintézetétől! Lippcsében, a képekkel ellátott „A Betegbarát” című könyvecskét.

A hozzá nyomtatott aláíratok bizonyítják, hogy a művecsében foglalt jó tanácsok követése által, panasz csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkiadást, hanem még a vágnya-vagyott gyógyulást is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldeték meg.

Főnyeremény esetleg	Szerencse-jelentés.	A nyereményeket az állam biztosítja. Első húzás: június 12.
500,000 márka		

Meghívás a nyeremény eshetőségében való részvételre,

a Hamburg által biztosított nagy pénzsorsolásban, amelynel

9 millió 553,005 márka multhatlan nyereményre esik.

Ez előnyös pénzsorsolás nyereményei, melynél természetesen csak 100,000 sorsjegy van kibocsátva, a következők:

A legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 m.

Főnyerem. 300 ezer m.	56 nyér. 45 ezer m.
1 nyerem. 200 „	106 „ 43 „
1 „ 100 „	203 „ 42 „
1 „ 75 „	6 „ 41500 „
1 „ 70 „	606 „ 41000 „
1 „ 65 „	1060 „ 4500 „
2 „ 60 „	29 „ 4300 „
1 „ 55 „	120 „ 4200 és 150 m
1 „ 50 „	80930 „ 4148 m
1 „ 40 „	7994 „ 4127,100,94 m
1 „ 30 „	9054 „ 467,40,20 m
26 „ 15 „	összesen 50,200 nyér.
26 „ 10 „	

mely néhány rövid hónap alatt, 7 ciklusban bizonyosan kiroszoltatik.

Az I-ó osztályú főnyeremény 50 ezer márka, mely a II-od osztályban 55 ezer, a III-ikban 60 ezer, a IV-ikben 65 ezer, az V-ikben 70 ezer, a VI-ikban 75 ezer, a VII-ikben 200 ezer, a főnyereményben 300 ezer, és esetleg 500 ezer, markára emelkedik.

Az első nyeremény sorsolásnál, mely hivatalosan f. évi jun. 12-ére van megállapítva:

egy egész eredeti sorsjegy csak 6 Márka

egy fél eredeti sorsjegy csak 3 Márka —

egy negyed eredeti sorsjegy csak 1 1/2 Márka —

és ezen, az állam által biztosított eredeti sorsjegyek (nem által igervények) az állami címerrel ellátott sorsolási terv mellékletével, az értékek bérmentesített bekladése után meg a legtovábbi első vidékre is szetküldetnek.

A részvevők mindenike, közvetlen a húzás megtörténte után, minden felszólamlás nélkül kapja meg tőlem a hivatalos sorszási jegyeket.

Allamcímrel ellátott sorsolási tervet, mely a 7 osztályba osztott nyeremények betétét és beosztását tünteti fel, előre díjmentesen küldök.

A nyeremények befizetését és szétküldését

közvetlen az érdekelteknek magam eszközölöm a legnagyobb pontosságú és a legszigorúbb titoktartás mellett.

Megrendelések egyszerűen postaltalványnyal vagy ajánlott leveleiben eszközölhetők.

A közél álló házusra való tekintettel tehát, a megbízások azonnal és legkésőbb

a f. év június 12-ig
egész bizalommal intézendők

Sámuel Heckscher sen.,
bank- és váltóüzletéhez Hamburgban.

***** Ifjú Sarkady Mihálynak

a böké yben 8 1/2 hold kaszálója ez évi használatra hasznóberbe kiadó. Ertekezni lehet III. tized 239. szám alatti lakásán.

*****

Bérbeadó

és azonnal átvehető a „Szentesi Takarékpénztár” piactéri házában egy
négy szobás lakás,

konyha, padlás és pince tartozékaival, továbbá egy utcai nagy pince. A feltételekről értesítést ad

3—1 az igazgatóság.

Rövid használat után nélkülözhetlen fogtisztítószer.

A fogak szépsége

Uj amerikai
GLYCERIN-FOG-CREME
(orvosrendőrileg megvizsgálva)**KALODONT**SARG F. A. FIA
és TÁRSA
cs. kir. udv. szállító Bécsben.Kapható minden gyógyszerárban és illatszerkereskedésben.
Darabja 35 kr.

Szentesen kapható id. Várady Lajos gyógyszerárban.

10-8

Járdatéglagyalog- és kocsitú burkolásra
10 évi jótállás mellett is kapható
ZSOLDOS FERENCZ téglagyárában.Harkányi
gyógyfürdő.**HARKÁNYI GYÓGYFÜRDŐ**

MAGYARORSZÁG, BARANYAMEGYE

Fürdőidény: május hó 1-től szeptember hó 30-ig.

Harkányi
gyógyfürdő.

Az osztrák-magyar birodalomnak ezen vizgazdag legmelegebb és legerősebb kénforrása a legsikeresebb eredmények által hírnevet már megállapította, amit igazol az évről-évre szaporodó vendégek száma.

Ezen 62-5 és 64 C. fokú természetes ártézi kénforrások kitűnő gyógyítási hatással bírnak *csúszos, köszvény, görbely, idült bőrkütegekre aranyér, női bántalmakra, fogamzási hiányok, sebészek, dagadatok, higanyos gyógyszerek által okozott mérgezésekre, tocsibú máj, lép, általán mirigy dagadatokra, nehéz hallás, idült szembajok s ivarszerű bántalmak ellen.*Figyelemre méltó újdonságul jelezhető, hogy közelebb egy díszes svájci modorban épült *késház és ebédlő*, összekötte a fürdőszállóddal fedett csarnokkal — áll a t. c. közönség kényelmes használatára.Az utazásra ajánlható Budapest-pécsi vasút, déli vasut, Budapest-Kanizsa-barcsi vonalon állomás: *Pécs*, alföldi vasút Eszéke: át Villányig, Mohács pécsi vasút állomás: *Villány*. — **Posta és távirtda állomás.**Bővebb felvilágosítást a legnagyobb készséggel nyújtanak *Dr. Heller József* rendelő fürdőorvos és a fürdőbérlet *Blüml Ferencz*.

Harkány, 1890. évi május hóban.

Harkányi
gyógyfürdő.

6-6

A fürdőigazgatóság.

Harkányi
gyógyfürdő.

2907. | 1890 sz.

Hirdetmény.

Csongrád nagyközségben megfűszerezték 600 forint évi fizetéssel és föld járandósággal javadalmazott jegyzői, továbbá 50 forint évi fizetéssel javadalmazott szülésznői állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívtnak az ezen állásokat elnyerni óhajtók, hogy a képesítéseiket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. évi június 19-ig alulírt főszolgabírónál nyújtsák be, mert a később érkező, vagy a törvényszerű képesítettséget nem igazoló kérvények figyelemre vétetni nem fognak.

Kelt Csongrádon, 1890. június 3-án.

Dr. Cicatric's Lajos,
főszolgabíró.

2-1

Mindén könyvkereskedésben

megrendelhető a pályadíjat nyert és 20 kiadást ért műve dr. Müller egészségügyi tanácsosnak:
a megglazult ideg- és férfieről.
Portomentesen, borítékba zárva 60 kr értékű postabélyeg vétele után szét
48-18 küldi:
Bendt Eduárd, Braunschweigban.**„MARGIT”
GYÓGYFORRÁS,
„MAGYAR SELTERS”**Vegyelemelve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vagy összetétele, kevés szabad, de gazdag, fölig kötött szénsavtartalmú kiváló hatásának bizonyult, különösen **tiűdőbántalmaknál**, ahol a szabadszénny csekélyebb jelenléte megóvja a betegét a káros, sőt veszedelmes izgatásól, ellenben a fölig kötött szénsav gádgátsága a gyógyhatás alkateszének a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönhető a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabadszénnytartalmában erősebb ásványvízek mint a **selters-gleichenbergi tiűdővíz**okben, különösen **tiűdővérszéknel** akár nem alkalmazható, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használati.
A **tiűdőbetegek** klimatikus gyógyintézetben, különösen a legelőgottabb **Görbersdorfban** a Margit-víz otthonosá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapesten: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navrátil, Dr. Poór, Dr. Kéty, Dr. Barnás, Bácsban: Dr. Baumberger, Dr. Duschek**, stb. a legjobb eredménnyel alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.**Mint ivóvíz**
prászervatív-gyógyszernek bizonyult legközelebb **Tricast-, Flum- és hazánkban a KOLERA** megbetegedés ellen

borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár **ÉDESKUTY L.**
sz. és k. és szerb
m. udv. vány
visz-állítónál,
Budapest.

Ugyiszintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.